

Når kvindens erotiske magt er skjult

8000 år gammel Venus-amulet og en britisk lady har givet nyt liv til spansk forhistorie



En vandretur oppe i El Torcal er som at forsvinde i et forhistorisk og mytisk landskab, hvor sten ligner skildpadder, kvinder og ryttere.



Hun er kun 4,8 centimeter, men har haft stor betydning, da hun blev skabt for 8000 år siden.

Tekst og foto: Charlotte Rørth
charlotte.roerth@nordjyske.dk

Den er lillebitte og byltet ind i bobleplast, men den står i relation til både stjerner og forhistoriske magter og får museumsdirektør Bartolomé Ruiz González til at ranke sig, da han lægger den i min hånd.

En lillebitte, indbyltet figur. En Venus. På 4,8 centimeter.

Kærlighedsgudinden, som nutiden har valgt at døbe hende, er formet af sort sten med skød og kvindelige former. 8000 år gammel. Fundet i en hule, som man senere navngav Cueva del Toro, Tyrens hule.

Hvorfor den lå derinde, ved museumsdirektøren ikke.

Og om hun havde noget som helst med kærlighed at gøre, ved han heller ikke.

Da den blev fundet for 40 år siden, fulgte blot endnu flere spørgsmål til fortidens folk, end man allerede havde på en lang, lang liste her hos Bartolomé Ruiz González, der leder museumssamarbejdet El Conjunto Arqueológico de los Dólmenes de Antequera (CADA) en lille times kørsel fra Málaga på Spaniens sydkyst.

Mens hun ligger i min hånd, den lille Venus, fortæller han, hvordan hun er ældre end alt andet, man kender til af den slags kulturarv her i landet. Og hvordan man oppe

i bjergene med hulerne og de meget særprægede formationer af klipper, der ligner sten, der er stablet, har fundet en klippeformation, der ligner hende. Bare meget større, El tornillo del Torcal. Måske er der en sammenhæng. Men hvilken?

- Hun er så smuk, sukker Bartolomé Ruiz González og kigger ned på hende.

Han ved ikke, om menneskene allerede på hendes tid havde styr på stjerner – eller kærlighed, tilføjer han – men at hun har religiøs betydning, er han ikke i tvivl om.

- Vi har bare ikke fundet ret mange figurer eller andet helligt, der var transportabelt som hende, bemærker han og påpeger det inte-

ressante i, at det er en kvindekrop, ligesom den ældste figur, østrigske Venus af Willendorf, der er måske 30.000 år gammel.

Hverken den ene eller anden kultur med kvindelige amuletter ved man ret meget om.

Et jordskælv ommøblerede kort efter hendes skabelse det meste af Antequeras omegn, men menneskeflokkene vendte tilbage, og for 5000-7000 år siden skabte de tre hellige templer. Som beviser, at hele Vesteuropa allerede da var bundet tæt sammen.

- På en eller anden vis må der have været kontakt, tænker direktøren højt.

- For de ligner hinanden, vores monumenter. Fra Stonehenge og

Ind i fortiden

LOS DOLMENES de Antequera dækker Menga og Viera dysserne og den runde Tholos El Romeral samt bjerget La Peña de los Enamorados og naturparken El Torcal de Antequera. Der er besøgscentre ved Menga og Viera.

WWW.MUSEOSDEANDALUCIA.ES/CULTURA/MUSEOS/CADA/ OGSÅ på engelsk.

EL TORCAL – naturpark med usædvanlige bjergformationer har besøgscenter med museum, café og toiletter.

GODE VANDRERUTER til både korte og længere ture.

WWW.TORCALDEANTEQUERA.COM OGSÅ på engelsk.

OMRÅDET ER på UNESCOs verdensarvsliste:

WHC.UNESCO.ORG/EN/LIST/1501

DET LIGGER lidt udenfor Antequera, en lille time nordvest for Málaga.

HERTIL ER fly direkte fra Aalborg.

SELVE ANTEQUERA er elegant og afslappet, en gammel handelsby med gode restauranter og caféer.

DER KAN være varmt inde i landet om sommeren, så rejs gerne forår og efterår.



GRAFIK: J.K.

Avebury i England til Ale Stenar i Sverige, irske Bogne og Hal Saffieni på Malta.

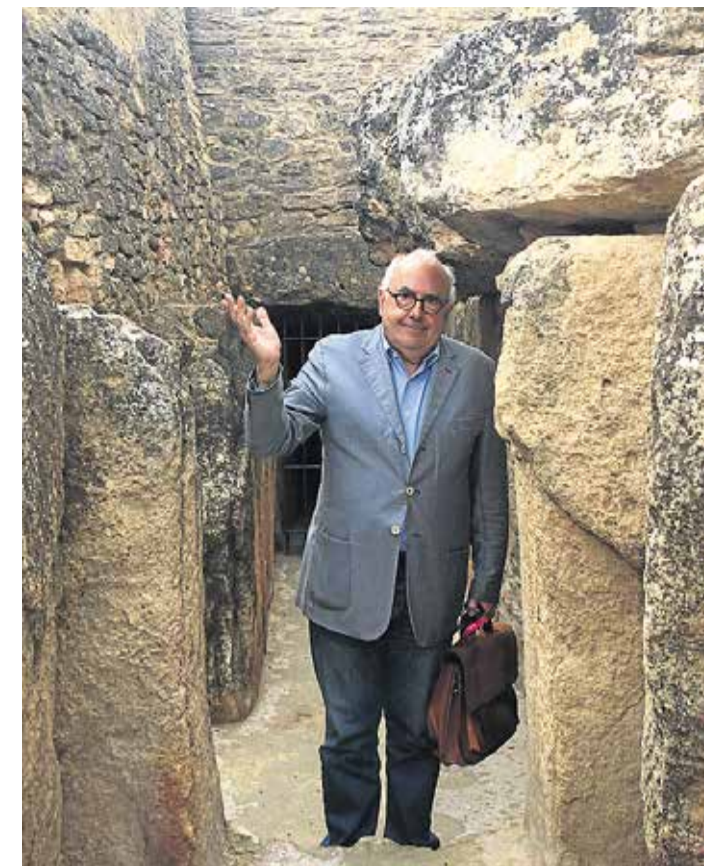
Her i Antequera kalder de templerne "dolmenes", langdysser. Menga-dyssen lige uden for Antequera er den største i Europa, næsten 30 meter lang. Den største opretstående sten vejer 180 ton. Den største på Stonehenge vejer til sammenligning 40 ton.

Når man står derinde, mærkes vægten. Her kan intet rokkes. Hverken uvej eller krig kan ændre roen mellem de 12 sten.

Lige som i England er der i Antequera flere monumenter, der hænger sammen med hinanden. Romeral er rund som ved Middelhavet. Menga og Viera er aflange som



Den største sten vejer 180 ton, og dyssen er 30 meter dyb. Det gør den til den største i Europa.



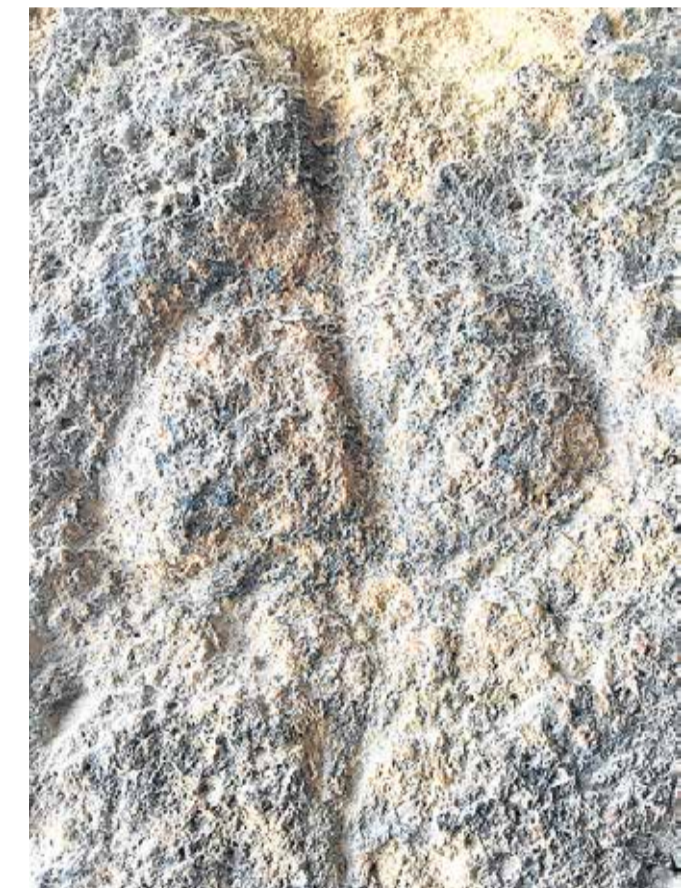
Mon de kendte hinanden fra syd til nord dengang for 6000 år siden? De forhistoriske monumenter i Antequera er i hvert fald i slægt med Stonehenge, svenske Ale Stenar, Bogne i Irland og Hal Saffieni på Malta, mener Bartolomé Ruiz González, direktør for El Conjunto Arqueológico de los Dólmenes de Antequera.



Hvad mon hun har haft af magt, den lille Venus fra Antequera?



Manden, der ligger ned, er et bjerg, spanierne senere har døbt de forelskedes bjerg, Peña de los Enamorados. Måske er det årsagen til, at Antequera er et af de første steder, mennesker byggede helligdomme i Spanien.



Inde i langdyssen Menga er hugget et symbol for kvinden, der også er kendt fra andre bronzealderkulturer.

i den atlantiske tradition.

Som de andre dysser korresponderer de tre spanske så eksakt med stjerner og solhverv, at det er svært at rumme for en nutidig forsker og gæst, at fortidsfolket har overleveret den viden til hinanden uden skrift og med så korte liv, de havde.

Det unikke er, at dysserne også hænger direkte sammen med naturen udenfor. Som Venus hængte sammen med formationerne oppe i El Torcal, hænger dysserne sammen med bjerget midt i dalen.

Måske har folk i første omgang bosat sig her, fordi de fandt bjerget især økonomisk, fordi handelsruvet på bjerget, der ligner en profil

af et mands ansigt, der ligger ned og kigger op i himlen.

Bjerget hedder Peña de los Enamorados, de forelskedes bjerg, og når solen står op ved sommersolhverv, kysser den første solstråle indgangen til Menga-langdyssen.

Om den lille Venus i min hånd også har haft relation til manden, der ligger ned, ved man ikke, men det ville være mærkværdigt ikke at tænke det.

Man ved dog med sikkerhed, at op gennem århundrederne har mange gerne villet være nær den liggende mand.

Senest har egnen været kampplads mellem kristne og muslimer, især økonomisk, fordi handelsruvet gik langs mandens profil.

Den lille Venus ligger stadig i min hånd, mens Bartolomé Ruiz González fortæller videre om en anden kvinde, den engelske forfatter Lady Louisa Tennyson. Hun kom i 1852 rejsende hertil for at skrive om englændernes nye foretrukne feriemål. Under sin udflugt ind i den knapt udgravede Menga-dyssen fandt og beskrev hun en brønd.

Hendes bog gik i glemmebogen, så at sige, og først i 2002 udgravede man brønden, som ingen anede fandtes. Den stod kun i en glemt kvindes glemte skrift.

- Vil du se bogen, spørger Bartolomé Ruiz González så pludselig og trisser om til pengeskabet og trækker en rød, læderindbundet

udgave af "Castille and Andalusia" frem.

Han havde hørt om hende og hans stædighed havde holdt ham fangen. Da han fandt bogen på en mexicansk auktion, købte han den for 1600 euro og fik den hjem til Antequera. Og læste den. Læste om brønden, de lige havde udgravede som den store overraskelse.

- Increible, gentager han som sin reaktion dengang. Utroligt.

- Hun vidste det. Og ingen af de store forskere havde læst hende. Måske fordi hun bare var kvinde?

Bogen er smuk og tung, elegant. Han læser højt om hendes forestillinger om, at det måske var druider, der stod bag byggeriet.

- Det er jo tvivlsomt, ler han.

- Men vi ved så lidt. Hvorfor var der en brønd inde i dyssen? Hvor når er den fra? Det er vidunderligt, så meget der er at undersøge, siger Bartolomé Ruiz González og slår armene ud.

Hele området hænger sammen. Men hvordan? Natur og kultur. Fortid og nutid. Mænd og kvinder.

Siden stedet i 2016 blev erklæret Verdenskulturarv af UNESCO under FN, er turismen vokset markant. Besøgscentre er bygget med p-pladser og butikker. Forskere strømmer til. Interessen stiger.

Også for den lille Venus. Hvad mon hun betød?

Hun ligger stadig i min hånd. Jeg har svært ved at slippe hende. Hvad fortæller hun os?